

Denúncia i reflexions al voltant del racisme al segle XXI

PRESENTACIÓ:

Isabel Martínez, SOS Racisme

En aquesta sessió commemorativa del Dia Internacional contra el racisme i la xenofòbia volem fer un anàlisi global de la situació del racisme, centrant-nos en algunes de les manifestacions i reflexions que més ens preocupen com a entitat i sobre les que creiem que cal centrar l'atenció i veure quines línies d'acció i denúncia són necessàries impulsar al respecte. Ho farem des d'una perspectiva tridimensional que inclou: el racisme institucional; el racisme social; i una perspectiva històrica.

Un dels principals pilars de racisme és el que deriva de les lleis, les polítiques i els discursos que impulsen les institucions. Els **Centres d'Internament per a estrangers** són una de les puntes de llança del racisme institucional, per això volem parlar d'aquests espais de privació de llibertat on es vulneren drets de manera reiterada, i en els que darrerament s'estan empitjorant les condicions, ja que s'ha endurit el marc legal que els regula, també a nivell europeu. Des de SOS Racisme hem denunciat sempre la seva existència, però darrerament a les constants vulneracions de drets humans que impliquen, cal sumar l'externalització de fronteres que multiplica la vulnerabilitat dels drets fonamentals de les persones provinents del continent Africà.

El racisme social fruit de: el racisme institucional, les mancances socials, els discursos mediàtics i les pors i prejudicis té diferents manifestacions, aquestes lluny de desaparèixer cada cop afecten a més espais de la nostra societat. Per això centrarem la nostra atenció en un aspecte concret, la **islamofòbia**, els casos de discriminació en aquest àmbit han augmentat els darrers anys degut a les reiterades vinculacions que es fan entre l'islam i el terrorisme, així com a l'ús del discurs culturalista que posa l'accent en aquestes qüestions davant dels conflictes. Volem abordar les discriminacions que pateixen les persones musulmanes o aquelles susceptibles de ser-ho i ho volem fer des de l'òptica dels valors democràtics, el laïcisme i la justícia social.

Per últim i per tal de donar oxigen i trencar amb molts dels tòpics i prejudicis de la nostra societat volem fer **una mirada històrica al fet migratori** i veure que Catalunya és una terra de migracions des de fa molts anys, i també emissora. Aquest fet posa de manifest que molts dels discursos i estereotips actuals ja es van donar amb les migracions dels anys seixanta, evidenciant la immigració i el racisme no són fets nous de la nostra societat. Per tant, hem de fer un exercici de reflexió històrica per evitar repetir errors i veure quines coses han funcionat bé.

Tres pinzellades sobre temes que creiem que són claus per avançar en la lluita antiracista.

CENTRES D'INTERNAMENT PER A ESTRANGERS LLUIS MESTRES, ADVOCAT

Sobre els CIES anem a abordar les següents qüestions:

- com funcionen
- quina política s'està seguint i quins canvis

- conseqüències a Europa

Amb aquest tema hem començat tard i malament. Els CIES són comissàries més amples on els drets no es respecten. Hi ha moltes vulneracions de drets.

A l'Estat espanyol tota persona que té una ordre d'expulsió sinó marxa voluntàriament l'Estat s'ha de fer càrrec d'ella. Si la policia deté a una d'aquestes persones o a una en situació administrativa irregular, la pot portar a un CIE. Al de la Zona Franca hi ha unes 250 persones. I si estan el temps necessari per poder ser expulsats, a Barcelona la mitja és de 27 dies, que és el que triga la policia a tramitar tot i fletar un avió. És difícil i car, perquè una persona a de ser acompanyada per dos policies. El cost d'una expulsió és de 6.000 a 10.000 €.

Les polítiques dels governs europeus es mouen per expulsar a quants més millor. Per tant hi ha acords entre països per poder fletar els mateixos avions. Així també redueixen el numero de policia. La política europea també està interessada en coordinar molt bé les polítiques dels països membres.

Tot i així s'expulsa només a països on interessa expulsar. Són països amb conveni. Els CIES són per tant centres on es retenen a aquestes persones.

Hi ha dos tipus d'expulsions: administratives (per estar en situació administrativa irregular) i penals (conseqüència d'una sentència després d'haver comés un delicte). Ens els dos casos es passa per un CIE.

A nivell europeu fa molt temps que es parla de que fer amb aquestes persones i amb aquests centres. Fa dos anys que s'estan endurint les propostes, i s'ha proposat a la UE que una persona pugui està 18 mesos tancades. Els Estats i les polítiques són més dures i restrictives perquè políticament val més expulsar que no altres mesures. Aquesta és la dinàmica que el parlament europeu està treballant. Aquesta directiva pretén allargar i garantir l'expulsió de tothom, perquè hi ha persones amb les ordres signades que no són expulsades. I pot trigar anys a que això passi, fins que els tornin a detenir.

Es trasllada el problema, el tracte discriminatori. S'oblida la immigració dels 60-70 dins Europa i Espanya i el tracta que dona ara. Cal una lluita contra una política tan agressiva. Cal que la UE s'adoni que la immigració s'ha d'integrar dins la comunitat, i veure quines són les causes.

ISLAMOFÒBIA

JORDI MORERAS, ANTROPÒLEG

Un racisme respectable? Existeix discriminació a determinats col·lectius per raons religioses. Forma part d'un procés d'organització social de persones d'origen musulmà al nostre país. Era un debat al Regne al Unit i s'ha traslladat al nostre país.

A què ens referim quan parlem d'islamofòbia? Per què el fet religiós és prou important com per categoritzar a una persona. Quan destaquem aquesta part de la vida d'una persona, mostrem que és la part que més ens interessa.

A la premsa trobem moltes notícies relacionades amb oratoris musulmans. Exposarem conclusions d'una recerca de l'anàlisi fet pels mitjans i de com es va mostrar com i de quina manera es va generar un conflicte:

Primer error: Considerar-los que són de tipus religió, molts cops les causes són més socials i polítiques. Això requereix reflexió crítica sobre la percepció del conflicte. És més complex que uns veïns racistes contra uns musulmans. Els actors: ajuntament; mitjans de comunicació; experts; uns veïns; els altres veïns.

Hi ha un mite sobre el llindar de la tolerància i a més quantificable: és una utilització ideològica que difícilment permet anar al rovell de l'ou.

També està vinculat a una sensació d'haver perdut el protagonisme en les relacions amb l'administració. És un problema de manca de reconeixement públic. La cosa és com es fa política als ens locals.

(El ponent mostra una gràfica que compara l'obertura d'oratoris i l'aparició de conflictes)

Els conflictes han generat retraïment:, per exemple, pintades: a favor i en contra d'Ala

Hi ha arguments que no es consideren racistes, sinó que són part de la descripció de la realitat. Perquè hem fet una sobreislamització d'aquests col·lectius. No és una qüestió de noves lleis sinó per legitimar polítiques. Contra la islamofòbia no va només la llibertat religiosa. Manca legitimitat social, un tema de responsabilitat compartida.

Allò que em fa a mi responsable dels actes que fan els de la meva comunitat. Hanna Arendt.

UNA MIRADA HISTÒRICA AL FET MIGRATORI JORDI MIR, INVESTIGADOR DE LA CÀTEDRA UNESCO D'ESTUDIS INTERCULTURALS DE LA UPF

La història actualment té diferents finalitats. En l'espai públic té a veure en la seva mercantilització. Però la història és una eina per la construcció del nostre present, veure que s'ha fet bé i que no.

A partir de l'any 1950 vam viure un procés migratori que ens dona moltes claus per entendre que estem vivint avui.

“El problema de la immigración sin control. La libertad de desplazarse amparándose en el derecho a vivir, es respetable pero las personas tambien tienen derecho a vivir donde se encuentre.” Funcionari de l'Ajuntament de Barcelona 1965

Aquest va ser un procés exitós. Es van fer seva Catalunya, han fet que les coses siguin així. Però cal que veiem que vam fer. El problema de la immigració actual és que les persones que venen ara no són com nosaltres. Però això no permet justificar la nostra distància amb ells. La pregunta és: aquesta percepció de la diferència és real?

Les persones en aquest moment, ni els que venien ni els que rebien, no es consideraven iguals, ni tan sols semblants.

"A Catalunya hi ha dos tipus d'immigrants: un que ve amb mentalitat d'amo; l'altre tipus és generalment un home poc fet, que passa gana, i viu en la ignorància, desarrelat, sense tenir idea de comunitat. Té bona fusta...". Jordi Pujol 1958

Fer arrelar als desarrelats és la missió de Catalunya. La seva visió no dista gaire de la que ja era. Sempre és el diferent. Tots els que venen a treballar perquè ho necessiten són vistos com a inferiors.

Hem de reflexionar sobre perquè aquest posicionament es repeteix. Aquestes pautes ens demostren la nostra manca de capacitat per enfrontar diferents realitats. Es donen altres elements a tenir present:

Els Centres d'Internament no són nous, als anys 50 ja hi havia, diferents però amb la mateixa finalitat. Falta fer feina però tenim dades per explicar que als anys 40-50 eren controlats policialment i reclosos si no tenien papers. Quan un tren arribava a l'Estació de França passaven un control, havien d'acreditar quina feina venien a fer i si tenien família. Sinó tenien cap de les dos coses els enviaven a un Pavelló de la Expo del 29. Quan va acabar la Guerra Civil, els enviaven a un annex de la model. Els tancaven i si ningú es feia càrrec d'ells els tornaven. Com a societat hem estat repressors i ho continuem essent.

La immigració genera molt dolor. La gent detinguda saltava del tren i arribava caminant a Barcelona.

Caldria recuperar la memòria històrica. Els que van arribar i van anar a zones amb barris per construir. El fet que els fills i filles d'aquesta generació siguin metges i advocats ha apujat l'ascensor social, però no ens ha de fer oblidar el patiment.

La clau de l'èxit dels 50-60 és la participació. Una clau per assimilar un volum de gent superior a la que arriba avui. Arribaven a una societat franquista. Ells construïen espais per generar una nova societat. Gent de diferents tendències.

Cal entendre la implicació i veure com la societat que sorgeix és més igualitària perquè està constituïda més col·lectivament

Algunes dades més:

- Al Col·legi d'advocats no consten maltractaments físics als CIES
- L'emigració espanyola dels 50-60 eren en un 50% sense papers
- A l'any 2005 els immigrants van aportar 23,4 milions d'euros i van rebre 18,6 milions en despesa.